

Okruhy požadavků a literatura ke státní závěrečné zkoušce z Řízení volnočasových aktivit pro navazující Mgr. studium (prezenční i kombinovaná forma)

Program a obor studia: Vychovatelství (N7505) – Řízení volnočasových aktivit

Akademický rok: 2018/2019

1. Výchovné ovlivňování volného času – základní pojmy a jejich definice. Historické kořeny výchovy ve volném čase. Vymezení a předmět pedagogiky volného času, různá pojetí pedagogiky volného času. Interdisciplinarita pedagogiky volného času a její místo v systému pedagogických věd. Metodologie pedagogiky volného času.
2. Volný čas jako důležitá hodnota a součást životního stylu moderního člověka. Vymezení a definice volného času. Funkce volného času. Význam volného času ve vztahu ke kvalitě života. Faktory determinující způsob trávení volného času.
3. Volný čas dětí a mládeže jako sociální a pedagogický fenomén. Výchovné působení ve volném čase dětí a mládeže, jeho hlavní cíle a specifika. Aktuální trendy pedagogiky volného času ve vazbě na proměny charakteristik mladé generace. Animace a participace. Preventivní rozměr výchovy ve volném čase.
4. Specifika volného času v dospělém a seniorském věku. Význam volnočasových aktivit v životním stylu dospělého člověka, zájmové vzdělávání dospělých. Problematika volného času seniorů, jeho determinanty a možnosti. Vzdělávání seniorů, jeho význam a formy.
5. Přirozená sociální prostředí a volný čas. Moderní rodina jako prostor a determinující činitel volnočasových aktivit dětí a mládeže. Vrstevnická skupina a její role ve volném čase dětí a mládeže. Vliv charakteristik lokálního prostředí na volný čas dětí a mládeže.
6. Zájmy a zájmové aktivity člověka v psychologickém a pedagogickém pohledu. Zájmové vzdělávání – vymezení pojmu, cíle, metody a organizační formy zájmového vzdělávání. Metodika výchovného působení v zájmovém útvaru.
7. Makrořízení a správa školských zařízení pro zájmové vzdělávání jako samostatných organizací – dokumenty vzdělávací politiky, legislativa, financování, kurikulum, evaluace, péče o kvalitu. Zřizovatelé školských zařízení. Školský rejstřík.
8. Vliv vnějšího a vnitřního prostředí na práci školského zařízení pro zájmové vzdělávání. Úloha a možnosti managementu na udržování homeostázy vnitřního prostředí organizace. Povinná dokumentace a vnitřní předpisy školského zařízení pro zájmové vzdělávání.
9. Sled a pojetí dílčích fází řídicího procesu, zapojení pracovníků do řízení organizace, doloženo příklady z mikrořízení konkrétní volnočasově zaměřené organizace.

10. Sdružování dětí a mládeže – vývoj a současný stav formálně organizovaných spolků dětí a mládeže v České republice. Charakteristika vybraných spolků dětí a mládeže.
11. Výchovné funkce hry a její proměny v historických koncepcích pedagogiky. Řízená hra a její uplatnění při dosahování výchovných cílů. Typy her, třídění her. Metodika uvádění her.
12. Zážitková pedagogika a výchova zážitkem – vymezení základních pojmů a objasnění principů zážitkové pedagogiky. Vznik a vývoj zážitkové pedagogiky u nás a ve světě. Výchova v přírodě – její kořeny a současné možnosti uplatnění.
13. Plánování a realizace zotavovacích akcí pro děti a mládež s přihlédnutím k jejich druhům a specifickým. Organizační zajištění zotavovací akce, hygienické a bezpečnostní předpisy. Metodika a zásady tvorby programu – dramaturgie pobytové akce.
14. Uplatnění a význam volnočasových aktivit ve vybraných zařízeních sociálních služeb, ve zdravotnických zařízeních a v dalších institucích a organizacích mimo resort školství.
15. Současné pojetí profese pedagoga volného času a její legislativní ukotvení. Kompetence pedagoga volného času se zaměřením na kvalifikační předpoklady a osobnostní výbavu. Oblasti působnosti pedagogů volného času, typy pedagogů volného času. Riziko vzniku syndromu vyhoření v profesi pedagoga volného času a jeho prevence.
16. Státní politika pro oblast dětí a mládeže s důrazem na volný čas. Podpora volnočasových aktivit dětí a mládeže na úrovni krajů a obcí. Programy pro mládež v České republice, mezinárodní programy pro mladé.
17. Nestátní neziskové organizace – vymezení pojmu a charakteristika významu nestátních neziskových organizací pro dnešní společnost. Nestátní neziskové organizace zaměřené na oblast volného času, jejich zakládání, řízení a financování dle platné legislativy.
18. Pojetí a synergický účinek vnitřní a vnější evaluace výchovných a vzdělávacích institucí v regionálním školství (doloženo na příkladech ze školské praxe).
19. Řízení a rozvoj lidských zdrojů. Charakteristika základních personálních činností a jejich aplikace v organizacích zaměřených na oblast volného času. Dobrovolníci a práce s nimi v oblasti volného času.
20. Financování neziskových organizací v oblasti volného času. Fundraising – cíle, účastníci, okruhy dárců, metody a techniky získávání finančních prostředků a jejich využití v praxi. Projektový management – vymezení základních pojmů. Analýza projektového cyklu, význam logického rámce projektu. Principy tvorby rozpočtu projektu a úskalí související s řešením projektů.

Student u státní závěrečné zkoušky předloží seznam prostudované literatury a portfolio z praxí absolvovaných v průběhu studia. Dle povahy tematického okruhu může uvést příklady z praxe, kazuistiky, návrhy projektů apod.

LITERATURA

- BAČUVČÍK, R. *Marketing neziskových organizací*. Zlín: Verbum, 2011. ISBN 978-80-87500-01-9.
- BEDNAŘÍKOVÁ, I. *Sociální komunikace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1357-4.
- BĚLOHLÁVEK, F., KOŠŤAN, P., ŠULEŘ, O. *Management*. Computer Press: Brno, 2007. ISBN 80-251-0396-X.
- BENDL, S. a kol. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-4248-9.
- BENEŠ, M. *Andragogika: teoretické základy*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 80-86432-23-8.
- BREALEY, R. A., MYERS, S. C. *Teorie a praxe firemních financí*. Praha: Computer Press, 2000. ISBN 80-7226-189-4.
- BRUMOVSKÁ, T., MÁLKOVÁ SEIDLOVÁ, G. *Mentoring: výchova k profesionálnímu dobrovolnictví*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-772-5.
- BUERMANN, U. *Jak přežít s médii: příležitosti a hrozby informačního věku a nové úkoly pedagogiky*. Hranice: Fabula, 2009. ISBN 978-80-86690-58-1.
- BURDA, J. aj. *Tábory a další zotavovací akce*. Praha: NIDM, 2008. Aktualiz. vyd. ISBN 978-80-86784-59-5.
- ČECH, T. (ed.). *Výchova a volný čas*. Brno: MSD, 2007. ISBN 978-80-86633-97-8.
- ČINČERA, J. *Práce s hrou: pro profesionály*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1974-0
- ČINČERA, J., KAPLÁNEK, M., SÝKORA, J. *Tři cesty k pedagogice volného času*. Brno: Tribun EU, 2009. ISBN 978-80-7399-611-6.
- ČORNANIČOVÁ, R. *Edukácia seniorov: vznik, rozvoj, podnety pre geragogiku*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1998. ISBN 80-223-1206-1.
- DOHNAL, T. *Koncepce a metodika systému komunální rekreace na úrovni obce*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. ISBN 80-244-0492-3.
- DOHNAL, T. *Tři dimenze pojmu rekreologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2009. ISBN 978-80-244-2437-8.
- DOHNAL, T., HOBZA, V. aj. *Vybrané kapitoly z komunální rekreace: vybrané kapitoly a případové studie pro školu i praxi*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007. ISBN 978-80-244-1783-7.
- FOŘTÍKOVÁ, J. *Talent a nadání: jejich rozvoj ve volném čase*. Aktualiz. vyd. Praha: NIDM, 2009. ISBN 978-80-86784-75-5.
- GIGALOVÁ, V. *Personální práce v malém podniku*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0275-0.
- GRECMANOVÁ, H. *Klima školy*. Olomouc: Hanex, 2008. ISBN 978-80-7409-010-3.
- HÁJEK, B. aj. *Děti, vedoucí a volný čas*. Praha: IDM MŠMT, 2004. ISBN 80-86784-06-1.

- HÁJEK, B. aj. *Jak vytvořit vzdělávací program pro školní družinu*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-233-1.
- HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. Praha: Univerzita Karlova, 2007. ISBN 978-80-7290-265-1.
- HÁJEK, B. *Právní vědomí vychovatele*. Liberec: Technická univerzita, 2007. ISBN 978-80-7372-217-3.
- HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.
- HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. 2. přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 2010. ISBN 978-80-7290-471-6.
- HAMBÁLEK, V. *Úvod do voľnočasových aktivít s klientskými skupinami sociálnej práce*. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2005. ISBN 80-89185-11-8.
- HANUŠ, R., CHYTILOVÁ, L. *Zážitkově pedagogické učení*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2816-2.
- HAŠKOVCOVÁ, H. *Fenomén stáří*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-97109-19-9.
- HAVEL, M. aj. *Metodika pro oddílovou praxi*. Pardubice: Junák, 2010. ISBN 978-80-254-9119-5.
- HENNIG, C., KELLER, G. *Antistresový program pro učitele*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-093-6.
- HEŘMANOVÁ, J., MACEK, M. *Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: NIDM, 2009. ISBN 978-80-86784-77-9.
- HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.
- HOFBAUER, B. *Kapitoly z pedagogiky volného času: soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2010. ISBN 978-80-7394-240-3.
- HRABÁNKOVÁ, M. *Základy tvorby projektů podle zásad Evropské unie*. Praha: Institut výchovy a vzdělávání Ministerstva zemědělství ČR, 2000. ISBN 80-7105-204-3.
- HRONCOVÁ, M. *Moderní nezisková organizace: základy jejího řízení, metodika a praktické rady v kostce*. Praha: Ateliér vzdělávání, 2010. ISBN 978-80-904519-0-2.
- HRONÍK, F. *Rozvoj a vzdělávání pracovníků*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1457-8.
- Informační centra pro mládež v ČR*. Praha: NIDM, 2010. ISBN 978-80-86784-86-1.
- JANÍKOVÁ, M. et al. *Základy školní pedagogiky*. Brno: Paido, 2009. ISBN 978-80-7315-183-6.
- JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-72543-29-6.
- JANOTOVÁ, H. *Profesní etika*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. ISBN 80-86861-42-2.

- JIRÁK, J., KÖPPOVÁ, B. *Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.
- KANTOROVÁ, J. (ed.). *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky II*. Olomouc: Hanex, 2010. ISBN 978-80-7409-030-1.
- KAPLÁNEK, M. *Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3.
- KAPLÁNEK, M. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1250-8.
- KNOTOVÁ, D. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-223-9.
- KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*. Praha: Portál, 2000. 4. vyd. ISBN 80-7178-429-X.
- KOUBEK, J. *Řízení lidských zdrojů: základy moderní personalistiky*. 4. rozš. a dopl. vyd. Praha: Management Press, 2007. ISBN 978-80-7261-168-3.
- KOZÁKOVÁ, Z., MÜLLER, O. *Aktivizační přístupy k osobám seniorského věku*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1552-6.
- KRATOCHVÍLOVÁ, E. *Pedagogika volného času: výchova v čase mimo vyučování v pedagogické teorii a v praxi*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2004. ISBN 80-223-1930-9.
- KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno: Masarykova univerzita, 2006.
- KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.
- LANDOVÁ, M., ŠKALOUDOVÁ, M., DOBAL, J. *Rozhlas, televize, škola – místa doteku*. Praha: ÚIV, 2003. ISBN 80-211-0447-3.
- LEDVINOVÁ, J. *Fundraising z místních zdrojů*. Baltimore: The John Hopkins University Institute for Policy Studies, 1997. ISBN 1-886333-31-9.
- LÖRINCOVÁ, L., MÁDROVÁ, L., PAVLJUK, D. *Volnočasové aktivity pro děti*. Boskovice: Albert, 2009. ISBN 978-80-7326-160-3.
- MALACH, J. *Tvorba projektu vzdělávání*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2003. ISBN 80-7042-942-9.
- MATOUŠEK, O. *Ústavní péče*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. ISBN 80-85850-76-1.
- MIČIENKA, M., JIRÁK, J. aj. *Základy mediální výchovy*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-315-4.
- MIKŠÍK, J. *Jak vést družinovou schůzku*. 2. vyd. Brno: Mravenec, 2008. ISBN 978-80-86994-66-6.
- Mládež České republiky*. Praha: Česká rada dětí a mládeže, 2008. ISBN 978-80-254-5793-1.
- NĚMEC, J. aj. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-7315-012-3.

- NĚMEC, J. *Od prožívání k požitkářství: výchovné funkce hry a její proměny v historických koncepcích pedagogiky*. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-7315-006-9.
- NIKLESOVÁ, E. *Mediální gramotnost a mediální výchova: studijní texty*. České Budějovice: Vlastimil Johanus, 2010. ISBN 978-80-904247-6-0.
- NIKLESOVÁ, E. *Teorie a východiska současné mediální výchovy*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2007. ISBN 978-80-7040-995-4.
- OBST, O. *Manažerské minimum pro učitele*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1359-0.
- OBST, O. *Řízení výuky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 2006.
- PALÁN, Z., MUŽÍK, J. et al. *Vzdělávací program jako základní kategorie dalšího profesního vzdělávání*. [online]. Dostupné z: http://old.nvf.cz/kvalita/dokumenty/vzdel_program.pdf
- PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B. aj. *Školní družina*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-268-3.
- PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B. aj. *Pedagogika volného času*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.
- PEKOVÁ, J. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-049-1.
- PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7375-052-1.
- PELÁNEK, R. *Příručka instruktora zážitkových akcí*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-353-6.
- POLÁČKOVÁ, Z. *Fundraisingové aktivity*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-694-2.
- POLÁCHOVÁ VAŠTATKOVÁ, J. *Autoevaluace v praxi českých škol*. [online]. [cit. 2012-09-16]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/ae/publikace-vytvorene-v-projektu>
- PRÁŠILOVÁ, M. *Tvorba vzdělávacího programu*. Praha: TRITON, 2006. ISBN 80-7254-712-7.
- PRÁŠILOVÁ, M. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro pedagogické pracovníky*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1415-5.
- PRÁŠILOVÁ, M. *Vzdělávací program a jeho tvorba*. Olomouc: Tiresa a PdF UP, 2013.
- PROCHÁZKA, M. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3470-5.
- PROKEŠOVÁ, M. *Volný čas z hlediska kvality života*. 2. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7368-555-3.
- REKTOŘÍK, J. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-54-5.
- RHEINWALDOVÁ, Eva. *Novodobá péče o seniory*. Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN 80-7169-828-8.
- RŮŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. 6. aktualiz. vyd. Ostrava: ANAG, 2004. ISBN 80-7263-220-5.
- SAK, P. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 80-7229-042-8.

- SCHMIDBAUER, W. *Syndrom pomocníka: podněty pro duševní hygienu v pomáhajících profesích*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-369-7.
- SCHULZE, R., ROBERTS, R. D. *Emoční inteligence: přehled základních přístupů a aplikací*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-229-4.
- SPOUSTA, V. aj. *Teoretické základy výchovy ve volném čase*. Brno: Masarykova univerzita, 1994. ISBN 80-210-1007-X.
- SPOUSTA, V. *Vizualizace vybraných problémů hraničních pedagogických disciplín*. Brno: Masarykova Univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5296-3.
- STEJSKAL, J. *Ekonomika neziskové organizace*. Praha: Junák, 2010. ISBN 978-80-86825-55-7.
- STROUHAL, M. *Teorie výchovy: k vybraným problémům a perspektivám jedné pedagogické disciplíny*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4212-0.
- SVĚTLÍK, J. *Marketing školy*. Zlín: EKKA, 1996. ISBN 80-902200-8-8.
- SÝKORA, J. *Zážitkové kurzy jako nástroj pedagoga volného času*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2006. ISBN 80-7041-380-8.
- ŠEDIVÝ, M., MEDLÍKOVÁ, O. *Úspěšná nezisková organizace*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2707-3.
- ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.
- ŠIMKOVÁ, E. *Management a marketing v praxi neziskových organizací*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2006. ISBN 80-7041-859-1.
- ŠPATENKOVÁ, N., SMÉKALOVÁ, L. *Edukace seniorů*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5446-8.
- ŠPIČÁK, J. *Teorie a metodika výchovy mimo vyučování*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1990.
- ŠTEFÁNEK, R. aj. *Projektové řízení pro začátečníky*. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-2835-0.
- TOŠNER, J., SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. 2. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-178-6.
- VALENTA, J. *Financování a rozpočet školy*. Karviná: Paris, 2004. ISBN 80-239-2218-1.
- VALENTA, J. *Zákon o pedagogických pracovnících v otázkách a odpovědích*. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-274-7.
- V AŠŤATKOVÁ, J. *Úvod do autoevaluace školy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007. ISBN 80-244-1422-8.
- VÁŽANSKÝ, M., SMÉKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 1995. ISBN 80-901737-0-9.
- VODÁČEK, L., VODÁČKOVÁ, O. *Management: teorie a praxe v informační společnosti*. 4. vyd. Praha: Management Press, 2005. ISBN 80-7261-041-4.
- WAGNEROVÁ, E. *Krizové řízení: studijní opora pro kombinovanou formu studia*. Havířov: Vysoká škola sociálně správní, 2010. ISBN 978-80-87291-14-6.

ZÁKLADNÍ LEGISLATIVA

Vyhláška č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti.

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních.

Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

DOPORUČENÉ WEBOVÉ STRÁNKY

Adam – Informační servis sdružení dětí a mládeže

<http://www.adam.cz/>

Česká rada dětí a mládeže

<http://www.crdm.cz/>

Gymnasion – časopis pro zážitkovou pedagogiku

<http://gymnasion.org/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR – Odbor pro mládež

<http://www.msmt.cz/mladez>

Národní informační centrum pro mládež

<http://www.nicm.cz/>

Národní institut pro další vzdělávání

<http://www.nidv.cz/>